ALESUND BIBLIOTEK

R U N D S K U E.

Krigsoversikt, 5-13 okt.

Det er særlig spenningen omkring Moskva-konferansen som preger interessen den siste uke. Selve krigsoperasjonene har ingen store sensasjoner å by på bortsett fra östfronten hvor russerne er kommet fram til Östersjöen både nord og syd for Memel. Hertil kommer at öyene Dagö og mesteparten av Ösel er på russernes hender hvilket gir den russiske Östersjöflåte et fritt spillerum, og åpner perspektiver for fjernere mål. Med raske skritt nærmer russerne seg både Belgrad (som på det nærmeste er omringet) og Budapest.

På vestfronten fortsetter de allierte sin framrykning etter et dypt gjennombrudd i Siegfriedlinjen nö. for Aachen. Angrepet ble forberedt ved det kraftigste luftbombardement siden krigens begynnelse. Såvel fronten som de viktigste forsyningsbaser og större byer fikk tilsammen en ladning på 30 tusen tonn i löpet av 60 timer. Aachen er totalt omringet og de tyske styrker i byen har avslått det ultimatum de fikk og som utlöp den 11. ds. kl. 10,50. Byen har siden kl. 12 samme dag vært utsatt for kraftig bombardement fra luften og fra alliert artilleri, og dens fall kan vel ikke la vente lenge på seg. I Shelde-området er luftbårne, kanadiske tropper sluppet ned i den hensikt å sikre innlöpet til Antverpen. Hårde kamper utkjempes, men kanadierne har utvidet sitt bruhode til 7 km. og nye tropper er landsatt ved Brecken. I Nijmegen-området er tyske forsök på å trenge inn i linjene slått tilbake med store tap. Franske styrker står få kilometer fra Belfort-åpningen, og i Nancy-Metz området raser heftige kamper, men de allierte går jevnt fram. I Italia fortsetter de allierte å banke lös på de tyske befestninger både på midtfronten og på Adriaterhavskysten, og de nærmer seg stadig Bologna som er det siste, större bolverk för Po-sletten.

Landsettingen av allierte styrker i Hellas og Albania har hurtig skapt en ny og vanskelig situasjon for tyskerne på Balkan. Hele Peloponnes pluss Korint er på allierte hender. Tyskerne trekker stadig nordover og en ubekreftet melding sier at de evakuerer Aten. Men den enste brukelige retrettjernbane som går over Nish-Beograd er avskåret av russerne, så utsiktene til å komme tilbake til "Das Vaterland" er mikroskopiske. Marshall Titos jugoslaviske styrker gjör et godt arbeide sammen med såvel russiske som allierte tropper, og deres innsats både ved fronten og ved sabotasjehandlinger har vært av uvurderlig nytte for de allierte. Det er derfor nokså troligt hva Daily Herald melder, at også Tito skal möte til konferansen i Moskva.

I Finland har finnene erobret både Torneå og Kemi, og tyskerne er på tilbaketrekning nordover. Under retretten brenner de byer og herjer på den mest bestialske måte, og finnenes tidligere våpenbroderskap har vendt seg til hat.

I det fjerne Östen har amerikanerne rettet et voldsomt angrep mot en japansk konvöy og herunder senket 12 större skip og skadet eller senket 26. 89 jap. fly ble skutt ned. Amerikanske skip led ingen tap og blandt flyene var det også små tap.

Konferansen i Moskva fanger i öyeblikket den störste interesse. Mens konferansen har et preg av forståelse og tillit som lover godt, går verden og venter på å få se resultatene. En ting er iallfall sikkert, at Churchill og Stalins samtaler om ikke lang tid vil resultere i en utladning av de voldsomme krefter som de allierte er i besittelse av. Som en lavine vil de koordinerte krefter fra öst, vest, syd og muligens også nord? knuse den siste tyske motstand og få en slutt på krigen i Europa. - Et interessant trekk er den omstendighet at den polske statsminister Mikolajczyk er invitert til å delta i konferansen. Kanskje står det polske spörsmål foran sin lösning? Forövrig er etterkrigsproblemene og sikringen av en varig fred en av de store poster på programmet.

Hvorvidt general Eisenhovers advarsel til skip i norske farvatn har noen forbindelse med Moskva-konferansens militære avgjörelser, er det fortidlig å uttale seg om; men et angrep mot Tyskland fra nord gjennom Östersjöen og Nordsjöen understöttet av luftbårne tropper skulle være betinget av full kontroll over flyplasser og ubåtbaser på de nærliggende kyster.-

MILITÆR TAUSHETSPLIKT.

I en sending fra London for et par dager siden ble der rettet en appel til det norske folk om militær taushetsplikt, som hallomannen sammenfattet i hva man på godt norsk kaller: å holde kjæft.

Enhver nordmann som tilfeldig eller på annen måte skulle komme over et lager av militære våpen eller andre militære effekter, må holde klart for seg fölgende:

De funne gjenstander er ikke dine og vedkommer altså ikke deg!

Hold din viten for deg selv! Hva én vet, vet ingen; hva to vet, vet alle.

Hvis du i dum stolthet går hen og betror deg til en venn, ja kanskje flere, gjör du det samme arbeid som en angiver, og blir ogå behandlet som sådan. Det blir ikke vanskelig i et fritt Norge å finne ut hvem som er den skyldige.-

Gjenstandene tilhörer den hemmelige militærorganisasjon som i det rette öyeblikk vil gjöre bruk av dem. Ikke en gjenstand må fjernes fra stedet, da fullt utstyr betyr styrke.

Du har altså bare ett å gjöre: HOLDE KJÆFT!

LOKALT.

Gestapo i full sving.

Gestapo med angiverne og hele ruklet + erstatningspolitiet er i disse dager i full aktivitet. Postverkets postkasser rundt i byen har vært gjenstand for undersökelse, og 3-4 arrestasjoner har funnet sted idag (torsdag). Razziaer i husene er også på trappene, og vi vil derfor advare folk på det kraftigste i denne tiden å innlate seg med fremmede personer og komme med yttringer som kan rettlede og tjene gestapo til opplysning. I det hele tatt må alle være ytterst forsiktig både med illegalt lesestoff og andre ting som kan være farlig å være i besittelse av. Ingen panikkaktig stemning, men kald og fornuftig ro. Löst snakk på gater og streder må det no være slutt med, og denne diskusjonen om de siste nyheter i store flokker er også av det onde. Tiden er alvorlig, og gestapo arbeider på spreng. Flere andre norske byer har gjennomgått det samme, og dessverre har der forekommet en masse arrestasjoner. Hold ut den tiden som er igjen og vær fornuftig.

I denne forbindelse vil vi be folk være forsiktig overfor KNUT ELDAR HOFF, ca. 31 år, har hatt et opphold på Kringsjå. Han er i den senere tid sett meget sammen med angiveren SVALESTOG, og det skulle kunne tyde på litt av hvert.-

POTETSITUASJONEN.

Matspörsmålet er idag et av de store problemer. Hva skal vi finne på til middag idag, er omkvedet, og mangen husmor studerer seg både gul og grönn for å finne på noe. Fisk er det litet med, kjöttet er "blåst" grönnsaker praktisk talt en saga blott. Og dertil en fortvilt potetsituasjon. Vi har tidligere nevnt det og vi vil påny ta det fram. Der drives en ganske utstrakt "svarthandel" også med poteter. Bönderne har ikke noe å selge eller levere til ordinære priser - de venter på at en eller annen svarthandler skal möte opp og by en stor pris. Ja, dette gjelder selvsagt ikke alle, men dessverre en altfor stor del av bönderne utover bygdene. Men nu må dette være slutt! Vi har våre folk ute som foretar undersökelser, og såsnart vi får navngitt disse smålige, grådige bönder, skal navnene bli offentliggjort i bladet. Husk vi er i krig og at den forestående blokade av kysttrafikken vil skape store vansker som i förste rekke vil gå utover byens befolkning. Skal vi bli uten poteter også foruten alt annet vi må forsake, blir det svelt ihjel for oss. Nu forlanger vi samkjensle og forståelse også hos dere. Vis at du er god nordmann, og vis det idag når vi virkelig trenger din hjelp.

Altså selger du til godkjente priser alt du kan avse av poteter. Og en ting til: Få det fortest mulig sendt til kjöperne, ellers risikerer du at tyskerne rekvirerer det!

FRA KIRKEFRONTEN.

Nytt fra saken mot Det norske Misjonsselskap.

Etter at Hovedstyrets funksjonærer og kontordamer hadde nektet å gjöre tjeneste for det kommisariske styre, fikk de den siste uken i juli brev fra Hvasnes og Thunem hvor de forsökte å påvise at funksjonærene hadde nedlagt arbeidet på "bristende forutsetninger" og at det var helt lovstridig det de hadde gjort. De fikk krav om straks å gjenoppta arbeidet, og fikk frist til 4. august. Ingen böyet seg. Dermed tok politiet seg av saken. Skauge og 6 av damene ble innkalt til forhör 7. august. De fikk valget mellom å gjenoppta arbeidet eller å utskrives til nasjonal arbeifsinnsats. Alle nektet å gjenoppta arbeidet, og samtidig nedla de protest mot å bli utskrevet til arbeidsinnsatsen. Allerede 8. august ble damene kjört til Sola flyplass til vaskeriet for tyske soldater.

Den 24. august kom et skjema fra Arbeidsformidlingen til 10 funksjonærer, misjonærer og lærere ved Misjonsskolen med pålegg om å melde seg straks til Arbeidsformidlingen,- senest innen mandag 28. august. Alle nektet å godta utskrivningen. Istedenfor å melde seg sendte de en skarp protest til Kirkedepartementet og sendte kopi til Arbeidsformidlingen. Her heter det bl. a. :

"Men vi fortsetter vårt arbeide som för inngrepet - med gudstjenester, möter, stevner, kurser og studier- alt etter den enkeltes kaldsgjerning. Vår egentlige arbeidsgiver er nemlig det norske kristen- og misjonsfolk som står bak selskapet og gjennom dets lovlige organer (her: det tidl. Hovedstyre.) har kalt oss til vår gjerning. Og dette grunnforhold kan ikke rokkes eller endres ved maktinngrep. Vi er her bunnet av vår samvittighet og vår kaldsbevisthet som har sin rot i vår tro på Guds ord og er bestemt av vår kirkes bekjennelse." ....

"Når Departementet ved innsettelse av det nye kommisariske styre uttalte at dette skulle "ivareta det norske Misjonsselskaps- og misjonsfolkets sanne interesser", og resultatet nå er blitt at selskapets arbeidere som framdeles er fullt opptatt med sine oppgaver, blir utskrevet til et annet arbeidsformål, så stiller dette forhold Departementets foranstaltninger i det rette lys."

En uke etter at denne erklæring var sendt, begynte Statspolitiet å ringe underskriverne opp i telefonen for å få dem til å möte opp. Både i telefonen og under forhör nektet de å etterkomme oppfordringen. Politiet ville helst unngå å vekke oppmerksomhet omkring saken og forsökte å få dem til å godta en rimelig ordning. Hvis de trosset ville de kanskje bli sendt til Nord-Norge på minearbeid eller endog til Tyskland. Men hvis de nå var fornuftige, ville de få bli på hjemstedet hvor de skulle arbeide på Stavanger Forsyningsnemnds brenselslager. Statspolitiet fikk til svar at for en kristen var det ikke först å fremst om å gjöre å få den mildeste straff men bare å gjöre det en kunne forsvare for sin samvittighet. Den 31. august innkalte Statspolitiet dem til å möte på Statspolitiets kontor om formiddagen den 1. september. Da Statspolitiet ga beskjed om at de skulle ha arbeidsklær med, ble det svart at ingen ville möte. "Vel, De blir hentet i morgen i politibilen", ble der da svart fra politiet. - Kl. 9 om morgenen 1. sept. ble så alle hentet av Statspolitiet og sendt til arbeid på brenselslageret.

STATSPOLITIET NEDLEGGER TALEFORBUD OVERFOR PRESTENE PÅ LILLEHAMMER.

Söndag 24. sept. skulle det som vanlig være gudstjeneste i Banklokalet på L.hammer. Salen var som ellers helt full, og en av de forviste prester skulle tale. Da innfant Statspolitiet seg og nedlag forbud mot at vedkommende prest fikk lov til å tale. Den prest som står for gudstjenesten i Banklokalet sa at man böyet seg for politimakten denne gang, men at prestene ikke kunne gi noe löfte om å etterkomme taleforbudet.

Sannsynligvis er det sokneprest Lyngås som har vært ute. Han har jo all grunn til å være sjalu på sine rivaler i Banklokalet, da han selv ikke har flere enn sin kone som tilhörer. Og hun er enda til ikke hans kone, men hans husholderske!

ADVARSEL FRA GENERAL EISENHOVER.

I sendingen fra London tirsdag den 10. ds. kl. 21 sendte den allierte Overkommando ut följende advarsel:

I betraktning av viktigheten av å avskjære sjöforbindelsen mellom Norge og Tyskland på det noværende kritiske stadium av krigsoperasjonene, vil skip av enhver art, stort eller lite, som seiler i norske farvatn bli angrepet. Ethvert norsk skip som ikke tar hensyn til denne advarsel, seiler på eget ansvar, da de hindrer de alliertes krigsoperasjoner og utsetter den dag da tyskerne er jaget ut av landet.

I kommentarene heter det at de allierte er oppmerksom på at tyskerne på alle måter forsöker å få såvel tropper som materiell tilbake til Tyskland og bruker til transporten herav alle mulige skip, store som små. Av hensyn til den norske siviltrafikken har de allierte ikke tidligere grepet inn, men kun angrepet skip i konvoy eller som de viste gikk i tysk tjeneste. Den kritiske, militære situasjon har imidlertid föranlediget den allierte overkommando til å sette en stopper for denne trafikk ved ovennevnt tiltak.

NY DEMONSTRASJON AV TYSK SJÖMANNSKAP.

Onsdag den 27. september ble en tysk konvoy bestående av 4 tyske og to norsk lastebåter angrepet av allierte ubåter 10 sjömil utenfor Stavanger. Det förste skipet i konvoyen, en tysk 13000 tonner, lastet med ammunisjon, fikk en fulltreffer og sank på 17 sekunder. Ingen ble reddet. Kort tid etter ble alle de övrige skip truffet av torpedoer og sank. Den ene av de to norske båter var Fred. Olsens "Knute Nelson" på 11.000 tonn. Den var på vei nordover i ballast. To torpedoer traff den midtskips, den ene i maskinrummet, og drepte maskinbetjeningen. Den sank på 7 minutter. Av dens 36 manns store besetning omkom 19. Under arbeidet med å sette livbåtene på vannet utspilte det seg dramatiske scener. De tyske marinesoldater som betjente båtens antiluftskyts, ble grepet av panikk og försökte å trenge seg opp i de båter som var avdelt til de norske mannskaper, og disse ble truet med geværer til å forlate båten. I de båter som man fikk på vannet truet tyskerne også med geværer de norske til å ro, men ble avvepnet av nordmennene og måtte ta sin törn ved årene de også. Alt i alt omkom 270 mann av konvoyens besetning.

PASS OPP FOR FALSKE "ILLEGALE" AVISER!

Krigen er snart slutt, og nazister og krigsjobbere vet at regnskapets dag nærmer seg. De öyner bare en eneste utveg til å slippe unna: å skape forvirring,---. I den hensikt har de gått igangmed å sende ut "hemmelige" skrifter. Disse utgir seg for å komme fra Hjemmefronten. De tar til med et par ufarlige talemåter om at de forenede nasjoner allerede har vunnet krigen,og går så over til en forbryterisk nedrakking av den lovlige, norske regjering på et fullstendig lögnaktig grunnlag. Der fransetter tåpelige påstander som det ikke er nödvendig å gå noe nærmere inn på. Særlig forsikres det ivrig at regjeringen ikke har rett til å utöve noen domsmyndighet når den kommer tilbake til Norge. Önskedrömmen til krigsjobberne trær her tydelig fram.

Får du et slikt skrift, så brenn det straks. Snakk med ham du fikk det fra og sett ham inn i saken. Be ham gå til sin kilde igjen og videre slik bakover, så den opprinnelige utgiver kan bli ettersporet og trukket til ansvar.

SVARTEBÖRS-HAIENE.

Hans Norddal fra Vannylven solgte en 90 kilos okse til tyskerne for kr. 2.000,-. og Emils Myrvold, Syvdsbotn, solgte en voksen sau for kr 700,-. Det var disse karene som stod nevnt om i Sunnmörsposten for onsdag, 11/10. Syvden er bekjent for sin store svarthandel til tyskerne og for sine uhyrlige priser. Vi har dem i kikkerten.

Gårdbrukerne Knut og Anders Alnklov, Vannylven, er oppkjöpere for tyskerne. De tråler bygden etter alle produkter og betaler fantastiske priser. Alt går direkte til tyskerne. "Fredagsruten"- den dag i uka brödrene opererer, er velkjent.

Gårdbruker Wilh. Olsen er en av de store leverandörer, likeså gårdbrukerne Borg og Lars Flö.

NORGES-NYTT

Flott sabotasje på Horten.

En norsk jager som ble påbegynt i 1940 var nå nesten helt ferdig etter at man har hatt masse av vanskeligheter i forbinnelse med materialmangel. Tyskerne har endog forsökt å frata arbeiderne sommerferien for å få jageren ferdig. Forleden fant det sted en eksplosjon ombord og jageren sank på den indre havn. Tyskerne har nå arrestert direktören og flere funksjonærer ved verket. Men det blir ikke flere båter av det.

Rasjoneringskortene.

Det fremgår av minister Whists erklæring i dagspressen at en femtedel av de rasjoneringskort som Hjemmefronten beslagla er kommet tilrette. Det fremgår ikke av erklæringen hvordan dette er skjedd; men dersom det var politiet som hadde funnet dem hadde nok herr Whists erklæring hatt en mere triumferende tone. Det er grunn til å tro at det er Hjemmefronten som har sendt dem tilbake., da det har vist seg at makthaverne i denne rasjoneringsperiode ikke har holdt kortene tilbake for enkelte samfundsgrupper eller årsklasser. Det skal bli interessant å se om herr Whist er istand til å innfri sit löfte om full opphevelse av restriksjonene dersom resten av kortene blir sendt tilbake.

På Grini.

På Grini er man nådd opp i fangenummer 14.800. For tiden er der over 4000 fanger på Grini. Minst 1500 formange etter plassen. Fangebeleggget består av foruten nordmenn også russere og andre nasjoner, men den alt overveiende del er selvsagt nordmenn.

Slik skal de ha det!

Lensmann Georg Stange i Sem som ble skutt ned söndag 24.sept. hadde det ikke så greit i sin siste levetid. Han fikk med korte mellomrum mange varsler i form av små likkister. Lensmannen tok öyensynlig ikke större notis av varslene. Noen dager för skjebnen innhentet ham, ble fru Stange slåt med forferdelse. - Da kom det nemlig en likkiste i full störrelse til Stanges hjem. Fruen var alene hjemme og mente at det ikke var blitt bestilt noen likkiste, men kjöreren som kom med den hevdet at adressen ikke var til å ta feil av. Adressen löd på lensmann Georg Stange, og dermed tok han likkista av vogna og kjörte bort... Söndag 24/9 ringte det på hos lensmannen, men nå var han blitt mere forsiktig og spurte hvem det var. Det ble svart at det var Statspolitiet som ville snakke med ham. Stange lukket da opp, men med det samme han viste seg i dören, fikk han et skudd i hjertet og styrtet om. För razziaen i mars var Stange tyskerne behjelpelig, og han har også på samme måte oppfylt sine NS plikter overfor okkupasjonsmakten til dennes sikkert fulle tilfredshet.

Massearrestasjoner.

I slutten av september er det foretett massearrestasjoner på Fröya og Hitra. På den förste öye er det blitt tatt 113 mennesker, på Hitra 18, deriblant distriktslege Hognestad og frue. Befolkningen er dermed helt uten legehjelp.

Arrestasjoner innen NS.

Etter eksplosjonen ved Kongsberg Kanonfabrikk, arresterte tyskerne fabrikkens NS-direktör Mörk, dessuton ble en verksmester og en tegner pluss hirdens bedriftsvern, som ikke hadde passet godt nok på, arrestert.

Det nytter.

Fra Trondheim meldes om öket terror, men også om öket motstand fra befolkningens side. Hjemmefrontledelsens parole om nekting av borgervakt er blitt fulgt i så stor utstrekning at politiet nå holder vakt over borgervaktene, og etterpå fölger ham til fyllearresten hvor han må sitte til han skal ut på neste borgervakt. På denne måte blir det ihvertfall ingen hjelp for politiet.- Möteterroren fortsetter også. Men lærerne, som hele tiden konsekvent har nektet å möte, blir nå ikke lenger innkalt. Det nyttet!!!

Mandag 25. september ble statspolitibetjent Toralf Mathisen funnet död i Tåsenveien like ved Nrodre Gravlund. Vepnede formasjoner av NS sammen med statspolitiet satte tirsdag morgen kl. 5 igang en finkjemming av ströket Sagene-Tåsen. All trafikk ble stanset og husene ble nöye undersökt. Mange ble arrestert.

Tyskerne og våre hjemlige banditter gjör forholdene usikre på gatene om dagen. Folk visiteres ustanselig om natten og det hender ikke sjelden at det blir skutt på fredelige nattevandrere.

Den unge danselærerinne Rita Tori, hele familjen Mårtmann Moe og redaktör Rolf Werner Erichsen i Morgenbladet er arrestert.

Kapellmester Jim Johannessen fra Bergen forlangte forleden bil på Östbanestasjonen. Da han ikke hadde tjenesterisebevis, nektet sjåfören å kjöre ham. Den rasende Johannessen, som var sterkt beruset, löp sin vei og kom tilbake med 8 hirdmenn. Sjåfören trakk fram bestemmelsene for bilkjöring, men disse ble revet fra ham og han ble selv transporttert til Hirdstabens hus i der gamle krigsskolen.

Quislingene föler seg mere og mere usikre. Etter de siste likvidasjoner av angivere (Oslo), er det satt igang fast morgenpatruljering ved spesielle NS politifolk som kjörer rundt i politiets biler. De er utstyrt med maskinpistol som er plassert inne i bilen, mens to politimenn hopper ut av bilen derom de ser mistenkelige personer på gatehjörner e. l. De to opptrer med revolvere. Quisling våget ikke å opptre på "jubileums"mötet i Colosseum 25. september.

De siste angrep på byene i Finnmark har gått hårdt utover bebyggelsen, særlig i Kirkenes. Befolkningen skal tvangsevakueres, men det går smått og planlöst, da politiet skal lede evakueringen. Fylkets kontorer skal flytte til Börselv eller Karasjok (!). De ledende nazister i Sör-Varanger med den berykte de politipresident Holtskog i spissen, arbeider på spreng for å komme seg sydover. Ordföreren er allerede reist, og som ordförer fungerer nå sjefen for arbeidsformidlingen, kommisarisk leder for fagorganisasjonen, kampfelle og forhenværende kommunist Rudolf Hagen. Partiet er i det hele tatt i full opplösning. De ror og reiser alt de kan. Det har vært en del arrestasjoner blant dem også, bl. a. fordi de har lyttet på London. - Etter det siste bombardementet er malmutvinningen helt slutt. Tyskerne arbeider på spreng for å få driften igang igjen, men det vil neppe være mulig för innunder jul, om russerne tillater det, da.

Forleden ble en 19 års gutt, Arne Olsen, skutt ned av en tysk soldat. Foranledningen var folgende: Soldaten, en marinegast, stanset gutten ute på Grönland og spurte om han hadde fyrstikker. Gutten svarte ikke og gikk bare videre. Gasten trakk så sin revolver og skjöt gutten ned bakfra.

Den nye utskrivning av funksjonærer fra handel og håndverk til arbeidsinnsats möte god motstand. En del bedrifter var svake og sendte inn de forlangte skjemaer.- Resultatet ble öyeblikkelig utskrivning av en rekke funksjonærer og arbeidere. Disse har imidlertid så godt som samtlige nektet å möte. De svake bedriftslederne som etterkom myndighetenes krav om skjemautfylling har også på annen måte fått merke at det ikke lönner seg å gi etter. De fikk omgående krav om utfylling av nye skjemaer, bl. a. med detaljerte opplysninger om firmaets inventar.

Vis Rundskue til dine venner, men pass på at ikke avisen kommer i henderne på nazister og tyskere!

GUD BEVARE KONGEN OG VÅRT DYREBARE FEDRELAND!